

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת גלעד קריב

5290/25/פ

הצעת חוק-יסוד : משאל עם (תיקון – חובת אישור החלת ריבונות במשאל עם)

תיקון סעיף 1 .1 בחוק-יסוד : משאל עם¹, בסעיף 1, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) החליטה הממשלה לאשרר הסכם או לחתום על הסכם שלפיו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל יחולו על שטח שאין הם חלים בו, יהא ההסכם, לאחר שאושר בכנסת ברוב חבריה, טעון אישור במשאל עם, אלא אם כן אושר ברוב של שמונים חברי הכנסת."

דברי הסבר

מטרתו של התיקון המוצע היא לעגן בחוק היסוד את החובה לערוך משאל עם לצורך אישור הסכמים מדיניים או החלטות ממשלה חד-צדדיות שלפיהם יחולו המשפט, השיפוט, המינהל או הריבונות של מדינת ישראל על שטחים שאינם משטחיה הריבוניים הרשמיים של המדינה. תיקון זה מציג תמונה סימטרית למצב ההפוך הקיים כיום שבו הסרת תחולת ריבונות המדינה טעונת אישור במשאל עם. ביסוד הדברים עומדת הכוונה לערב בדרך זו את אזרחי המדינה בהליך האישור של הסכמים או החלטות אלה, מתוך הכרה בחשיבות צעדים מדיניים אלו, ולמעלה מכך מתוך הבנה כי שינויים בתחולת ריבונות המדינה, בין אם החלתה ובין אם הסרתה, דורשים דעתו של הריבון עצמו – העם. התיקון מציע להרחיב את המקרים שבהם חלה החובה לערוך משאל עם גם על החלטות ממשלה המבקשות להחיל את המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל על שטח שאין הם חלים בו. בדומה לפרוצדורה הקבועה בסעיף 1 לחוק-יסוד : משאל עם, מוצע כי החלטת ממשלה זו תהיה טעונה אישור בכנסת ברוב רגיל ולאחר מכן במשאל עם או לחלופין אישור בכנסת ברוב של שמונים חברי הכנסת לפחות. חובה זו יפה הן להחלטה המתקבלת במסגרת הסכם מדיני או כפעולה חד-צדדית. הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת גלעד קריב וקבוצת חברי הכנסת (פ/2666/25; הוסרה מסדר היום ביום א' באב התשפ"ג (19 ביולי 2023)). הצעת החוק זהה לפ/2666/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בכסלו התשפ"ה (30.12.2024)